

A palesztinai Ihud (Egység) egyesület írásbeli nyilatkozata az Angol- Amerikai Vizsgálóbizottság részére

Jeruzsálem, 1946. március 5.

I.

AZ IHUD (EGYSÉG) EGYESÜLET

Az Ihud (Egység) egyesület 1942 szeptemberében jött létre. Az Ihud nem politikai párt. Különböző pártokhoz tartozó és független, egyik párthoz sem tartozó egyének csoportosulása. Habár az Ihud tagjainak különböző nézetei vannak részletkérdésekben, egyesíti őket ama szilárd meggyőződés, hogy a palesztin probléma megoldásának csakis egyetlen útja van – a zsidó–arab együttműködés. [...]

Az Ihud állást foglal a zsidók és az arabok egysége mellett egy kétnemzetiségű Palesztinában, amely a két népnek az állami szuverenitásból való paritásos részesedésén alapulna; ennek a kétnemzetiségű államnak a szomszéd országokkal való egyesülése mellett. Ez az egységes állam regionális államszövetség lenne, az ENSZ felügyelete alatt.¹

ZSIDÓ–ARAB EGYÜTTMŰKÖDÉS

A zsidó–arab együttműködés soha nem volt alapvető célja a nagypolitikának. Történtek persze elszórt, s olykor komolyabb kezdeményezések is ebben az irányban. Ezek története nagyon is tanulságos. De valahányszor e kísérletek nehézségekbe ütköztek – ami pedig szükségképpen várható volt – az érintettek túl hamar feladták őket. Az eredmény pedig az lett, hogy a népszövetségi mandátum 24 éve után nagyobb a politikai feszültség az országban, mint valaha. Korántsem

biztosítva „az önkormányzati intézmények kifejlődését”, mint azt a Mandátum 2. cikkelye előírta, korántsem „előmozdítva a teljeskörű önkormányzat intézményeinek létrehozását”, ahogyan azt a Churchill–Samuel Politikai Statútum² 1922-ben megígérte, Palesztinát egy garmati adminisztráció kormányozta, törvényhozó testület és akár a zsidók, akár az arabok részvétele nélkül a fontosabb kormányzati pozíciókban. A felelősség ezért az összes érintettet terheli – a zsidókat, az arabokat és az angolokat egyaránt.

A zsidó–arab együttműködés létrehozása nem könnyű feladat, s különösen nehéz a politikai szférában, amellyel mi foglalkozni akarunk. Éppen itt van a helyzet kulcsa. A személyes kapcsolatok a zsidók és az arabok között – egészében – véve még mindig korrektnek mondhatók. Nincs mély faji ellentét e között a két sémi rokonnép között. Nincs szó mély vallási ellentétről sem. A városokban zsidók és arabok között van bizonyos mértékű gazdasági együttműködés, habár kevesebb, mint régen, és sokkal több lehetne, ha adottak lennének hozzá a rendezett politikai feltételek. A mezőgazdasági területeken a zsidó és arab falvak között nagymértékű együttműködés áll fenn. Érdemes megjegyeznünk, hogy még a jelenlegi politikai feszültségek mellett is, amikor a vezetők a két oldalon már alig állnak szóba egymással, s folytatódik a bojkott-propaganda, a vidéki zsidók és arabok barátságosan érintkeznek egymással, és együtt tudnak működni. Nem akarnak háborúba keveredni egymással. De mindezen a területeken az együttműködést akadályozza a politikai, „nemzeti” ellentét.

POLITIKAI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Tagjaink közül néhányan régóta Palesztinában élnek. Tudjuk, hogy a zsidók és az arabok együttműködtek és most is együttműködhetnek az élet minden területén, a politikát is beleértve. De a politikai együttműködés nem jöhet létre önmagától. Csak egyetlen feltétel van elérésének: a nagypolitikának a zsidó–arab együttműködést kell fő céljává tennie, s ezt a célt erélyesen követni kell, napról napra, évről-évre.

Megkíséreljük felvázolni: mi magunk hogyan képzeljük ezt el. Nagyon is tudatában vagyunk annak, hogy gyakorlati javaslataink mennyire tökéletlenek. Egy dolog számunkra abszolúte világos: a kiút a zsákutcából a zsidó–arab együttműködés.

PALESZTINA NEM ZSIDÓ ÁLLAM ÉS NEM ARAB ÁLLAM, HANEM KÉTNEMZETISÉGŰ ORSZÁG

Mi nem Palesztina mint zsidó ország, vagy Palesztina mint arab ország mellett állunk, hanem a kétnemzetiségű Palesztina mint két nemzet közös országa mellett.

A zsidó munkásmozgalom egyik vezetője 1931-ben adott egy meghatározást a kétnemzetiségű országról, amelyet mi megfelelőnek tartunk:

„Kétnemzetiségű országban a két nemzet egyenlő szabadsággal és függetlenséggel rendelkezik, egyenlő mértékben vehet részt a kormányzatban és egyenlően van képviselve, s egyik nép sem lehet erősebb, mint a másik. A különböző népek közös országává kell tenniük az országot. Ez pedig egészen más, mint egy nacionalista ország.”

Bizonyítékként arra, hogy a többnemzetiségű ország eszméje nem valami mesterségesen kiagyalt gondolat, konstrukció, hanem „a kormányzás kipróbált és megvizsgált módszere”, három újabb könyvhez utaljuk az olvasót, az egyik Professor Janowsky: „Nationalism and Nationalities” c., 1945-ben a Macmillan Kiadó által publikált munkája, a második H. Seton-Watson: „Eastern-Europe between the wars 1918–1941” c. könyve, a harmadik pedig A. Cobban: „National Self-Determination” c. műve (Oxford University Press, 1945).

PALESZTINA NEM CSAK ARAB FÖLD ÉS NEM CSAK ZSIDÓ FÖLD

Palesztina nem csak arab ország, mint bármilyen más arab ország, és nem csupán zsidó ország.

Hiszen egyrészt Palesztina szent földje a három monoteista világvallásnak, amelyek közül kettő – a zsidóság és a kereszténység – innen is ered, a harmadik pedig, az iszlám, úgy tekint Jeruzsálemra, mint amely Mekka és Medina után a legszentebb város.

A Peel-bizottság³ idézi Lord Milnert,⁴ aki magát „az arabbarát politika erős támogatójának” deklarálta, olyasvalakinek, aki hisz „az arab országok függetlenségében... Arab Föderációt javaslok”. [Milner] 1923-ban így nyilatkozott:

„Palesztina nem tekinthető ugyanolyan országnak, mint a többi arab ország. Nem ignorálhatjuk az egész történelmet és minden hagyományt a palesztinai kérdésben... Nem engedhetjük meg,

hogy Palesztina jövőjét teljesen az ország jelenlegi arab többségének időleges hangulatai és érzései döntsék el...”.

Egyetértünk a Királyi Bizottság ama további megállapításával, hogy „Lord Milner az arab uralom ellenében felhozott érvei éppúgy megállnak a zsidó uralommal szemben is”.

ARAB LIGA: REGIONÁLIS SZÖVETSÉG

Miként Lord Milner, mi is hiszünk az arab országok jogában függetlenségükhöz, és segíteni akarjuk őket abban, hogy ezt a lehető leghamarabb kivívják; úgy látjuk: az Arab Liga megalakítása ebben előrelépést jelent. Azt várjuk, reméljük, hogy – legalább néhány – közel-keleti ország föderációt vagy regionális államszövetséget fog alakítani. Az Arab Liga alapszerződése (9. cikkely) előírja ezt.⁵ Azt akarjuk, hogy a kétnemzetiségű Palesztina tagja legyen ennek a regionális államszövetségnek. Reméljük, hogy az Arab Államok Ligája nyitottan fog viszonyulni a Palesztina-kérdéshez, s elismeri a kétnemzetiségű Palesztina szükségességét, ha nem ma, akkor a közeljövőben – belátva, hogy ez az egyetlen lehetséges módja Palesztina függetlenné válásának –, s érdekében áll maguknak az arab országoknak is. Palesztinát ki kell emelni abból a bezárt, korlátozott létből, amelyre kicsiny volta ítélne. Palesztina nemzetközi, vallásközi fogalom, amely mélységesen fontos a zsidók, a keresztények és a muszlimok millióinak az egész világon.

A ZSIDÓK TÖRTÉNELMI JOGAI PALESZTINÁBAN

Egy további oka annak, hogy Palesztina nem tekinthető egyszerűen ugyanolyan arab országnak, mint a többi arab ország, a zsidó nép és a judaizmus megváltoztathatatlan történelmi kötődése ehhez az országhoz. Ez a kapcsolat a történelem során sohasem szűnt meg a héber Biblia, a próféták, a törvényhozók és a zsoldosok napjai óta. A zsidó vallás hajlamánál fogva univerzális jellegű, de történelmileg elválaszthatatlanul össze van kötve a zsidó néppel és Izrael országával, törekvései csak ebben a kapcsolódásban teljesezhetnek ki. Magának Palesztinának – mint modern értelemben vett földrajzi-politikai entitásnak – az eszméje is a zsidók tevékenységének eredménye. Ezenfelül a palesztinai mandátum formájában, felkarolva a palesztinai zsidó nemzeti otthon eszméjét, a világ 52 népe elismerte ezt. A Churchill–Samuel féle Statútum 1922-ben deklarálta, hogy a pa-

lesztinai kérdés rendezésének lényegi alapelve az, hogy a zsidó nép „tudja, hogy törvényes jogánál fogva, és nem csak szenvedései elől menekülve él Palesztinában.”

Szervezetünk egyik tagja, Martin Buber professzor, aki egyike volt a Cionista Világszervezet alapítóinak, kész tanúsítani önök előtt Palesztina alapvető jelentőségét a judaizmus és a zsidó nép számára.

A zsidók korábbi nemzedékei, származásuk és képzettségük alapján, megmutatták, mennyire szeretik ezt a szent földet. Palesztina most 600 000 zsidó otthona. Iskoláik, farmjaik, zsinagógáik vannak itt. Bevezették a tudomány eredményeit a mezőgazdaságba és az iparba, s ezáltal nagyban emelték az egész nép életszínvonalát. Új víz- és energiaforrásokat találtak itt. Haladó társadalmi elképzeléseket hoztak magukkal, s minden módon kivették részüket a háborús erőfeszítésekben.

AZ ARABOK TERMÉSZETES JOGAI PALESZTINÁBAN

A másik oldalon, az araboknak is vannak természetes jogaik Palesztinában. Ők alkotják az ország lakosainak nagy többségét. Évszázadok óta itt élnek és évről-évre learatják a földet. Palesztinában mindenütt látjuk az arab kultúra örökségét. Szent helyeik és apáik sírjai itt vannak sok nemzedék óta, és mély érzések kapcsolják őket az ország arab örökségéhez.

BECSÜLETES KOMPROMISSZUM

Mi a zsidók történeti és az arabok természetes jogait minden körülmények között egyformán érvényesnek tartjuk, s az államférfíui bölcsesség dolga, hogy megtalálja ennek a két szembenálló igénynek a megfelelő alkalmazását egymáshoz. Egyik nép sem kaphatja meg Palesztinában mindazt, amit akar, s mindkét népnek engedményeket kell tennie. A becsületes és ésszerű kompromisszum útját kell keresnünk.

BEVÁNDORLÁS VERSUS ÖNKORMÁNYZAT

A Királyi Bizottság Jelentésében ez áll: „amire az arabok a leginkább vágnak, az a függetlenség. Amitől a legjobban félnek, az a zsidó uralom.” „Amire a zsidók a leginkább vágnak, az a bevándorlás. Amitől a legjobban félnek, az az arab uralom.” A követendő politika legfőbb célja az kell legyen, hogy megszüntesse ezt a félelmet mindkét olda-

lon. Módszereket javasolunk ennek elérésére. Ami a zsidókat illeti, az általuk kívánt korlátlan bevándorlás helyett számottevő, de korlátozott bevándorlási lehetőségeket javasolunk. Ami az arabokat illeti, az általuk kívánt független szuverén arab állam helyett a lehető legteljesebb önkormányzatot javasoljuk – kétnemzetiségű állam keretében.

A POLITIKAI PROBLÉMA

A politikai probléma három fő eleme: a bevándorlás, a föld és az önkormányzat. Elsőként a bevándorlásra és a föld kérdésére térünk ki, majd ezt követően az önkormányzatra.

Három időszakot különítünk el:

Elsőször is, a jelenlegi időszakot, mindaddig, amíg a mandátum érvényben marad.

Másodszor: az ENSZ-gyámság időszakát.

Harmadszor, amikor a kétnemzetiségű Palesztina már nem lesz gyámsági terület, hanem egy szélesebb regionális szövetségben belüli, autonóm egység.

II.

BEVÁNDORLÁS: ELSŐ IDŐSZAK

100 000 bevándorlót most

Mindenkit mélyen megérint annak a sok ezer hontalan zsidó személynek a sorsa, akik jelenleg otthon nélkül szenvednek, nem tudnak vagy nem is akarnak hazatérni, és sóvárognak arra, hogy hazatérjenek igazi hazájukba, Palesztinába, ahol fivérek és nővérek tárt karokkal fogadnák őket. Parancsoló morális szükségyszerűségnek tekintjük, hogy a hatóságok késlekedés nélkül tegyék lehetővé – az együttérzés diktálta, időleges, ad hoc megoldásként – azt, amit Truman elnök ajánlott: 100 000 zsidó menekült bevándorlását. Amennyire ez megvalósítható, ezt a százezres kvótát osszák fel: 25 000 gyermekre, 25 000 szülőre, rokonra és idősebb személyre, valamint 50 000 fiatalra. Ez kreatív erőket hoz majd az országba, s egyszersmind a könyörületeség nagyszabású történelmi gesztusa lenne.

Ennek a bevándorlásnak és a bevándorlók létfeltételei palesztinai megteremtésének a finanszírozását meg lehetne osztani a Jewish

Agency, az American Joint Distribution Committee, a Hadassah Women's Organisation of America és más zsidó testületek, plusz az UNRRA és/vagy az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa között.

A hontalanná lett zsidó személyek száma persze nagyobb ennél a 100 000-nél, és feltételezzük, hogy Palesztinán kívül más országok is megnyitják határait számukra.

Arab szembenállás

100 000 személy bevándorlását az arabok szószólói bizonyára ellenezni fogják. Nem gondoljuk azonban, hogy ennek a szembenállásnak szélsőséges formát kellene öltenie. Véleményünket a következőkre alapozzuk:

1. 100 000 további zsidó Palesztinában nem jelent számszerű veszélyt az arabok számára. 1936-ban az arab népesség évente 24 000 fővel nőtt [...] Várható, hogy az arab népességnövekedés jelenlegi üteme évente 30 000 fő körül lesz. Megállapítható, hogy 1939 és 1944 között a teljes arab népesség körülbelül 150 000-rel nőtt, a zsidó népesség pedig körülbelül 83 000-rel. Így ebben az öt évben az arab népesség növekedése körülbelül 67 ezer fővel haladta meg a zsidó népességét. Ha tehát 100 000 zsidó érkezne most, akkor a zsidó népesség tényleges növekedése az arab népességhez képest nem lenne több mintegy 33 000 főnél. Ez nem különösebben ijesztő mennyiség.

2. Ha 100 000 zsidó érkezne, akkor a teljes zsidó népesség nagyjából 700 000 fő lenne. Ez kevesebb, mint az a szám, amelyben egyes zsidó és arab vezetők tíz évvel ezelőtt, 1936-ban megállapodtak. Ezek a megbeszélések az arab felkelés után zajlottak, a megegyezésre való törekvés részeként. Az ideiglenes megállapodás abban állt, hogy 10 év alatt a zsidó népesség, amely akkor 400 000 körül volt, 800 000-re növekedhet. Ha ez a megállapodás hatályba lépett volna, akkor jelenleg 800 000 zsidó élne Palesztinában 600 000 helyett. A megállapodás azonban, nagyon sajnálatos módon, elfogadhatatlan volt bizonyos körök számára. De ha 1936-ban 800 000 zsidó gondolata nem riasztotta el az arab vezetőket, akkor nehéz elhinni, most 700 000-nek meg kellene rémítenie őket.

3. Miközben 1936-ban az arab vezérek fellázíthatták az arabokat, most ez már nem lenne olyan könnyű. Az egyszerű araboknak elégük van a küzdelemből. Már nem lenne olyan könnyű vallási kérdést koholni a zsidó–arab konfliktusból, mint 1929-ben. A fellah

és az arab munkás sok mindent megtanult azóta, s nem olyan naiv már politikailag. Azonfelül napjainkban felnövőben van az az arab fiatalság, amely, jóllehet nacionalista érzelmű, ugyanakkor nyitott a haladó eszmékre. Egy egyszerű aritmetikai művelet elég lesz ahhoz, hogy lehűtse a lázongó indulatokat: vonjuk ki az 1 200 000 arabból a 700 000 zsidót, az eredmény félmillió arab többség lesz. Ez elég nagy szám ahhoz, hogy még a legtudatlanabbak se izgassák magukat ezen a lehetőségen, s még kevésbé lesznek hajlandók az életüket kockáztatni emiatt.

4. Egyes araboknak az az érvelése, hogy egyetlen további zsidó bevándorlását sem szabad megengedni, mert minden egyes zsidó egy lépéssel közelebb hozza a zsidó államot, elméletben vonzó lehet az arabok számára. De valójában ez nem egyéb szónoki fogásnál, amely a zsidó állammal szembeni mélységes ellenérzésüket fejezi ki. Ahhoz, hogy zsidó állam jöjjön létre Palesztinában, többségbe kellene kerülniük a zsidóknak. További 100 000 ember nem elég a zsidó többség létrejöttéhez.

BEVÁNDORLÁS: MÁSODIK IDŐSZAK

Észben kell tartanunk, hogy a Churchill–Samuel Politikai Statútum 1922-ben kinyilvánította, hogy a zsidó nemzeti otthon megvalósításához Palesztinában az „szükséges, hogy a zsidó közösség Palesztinában a bevándorlás révén növelni tudja a létszámát.”

Számszerű paritás

A bevándorlási politika hosszú távú irányelveként mi azt javasoljuk, hogy a kétnemzetiségű Palesztinában a zsidó lakosság kapjon esélyt arra, hogy bevándorlás révén a palesztinai népesség felét alkossa. Ez azt jelenti, hogy a zsidóknak lehetőségük nyílik arra, hogy a jelenlegi népességszámából kiindulva, megkétszerezzék létszámukat Palesztinában, hiszen jelenleg körülbelül 600 000 zsidó és körülbelül 1 200 000 arab él itt. Ez utóbbi valójában többet jelentene ennél, mert az arabok természetes népességnövekedése magasabb, mint a zsidó lakosságé (2,7 szemben az 1,3-mal), tehát meg volna a lehetősége annak, hogy miután elérték a paritást, a zsidók minden évben további népességnövekedéssel (a bevándorlás révén) „zárkózzanak fel” a nagyobb természetes népszaporulattal bíró arab lakossághoz.

Hogy mennyi ideig tartana – kedvező körülmények között – a zsidók számára, hogy bevándorlás és természetes szaporulat révén elérjék az arabokkal való paritást, megbecsülhető a Királyi Bizottság Jelentésében [...] leírt demográfiai trendek alapján. Habár ezek a számítások 1936-ban készültek, úgy tűnik, hogy az arab népesség és a zsidó népesség aránya stabil maradt. Ezért a Royal Commission adatait nagyjából irányadóknak tekinthetjük az 1946-os évre is. Ezekből az adatokból kiindulva, mostantól számítva tizenegy évig (tehát 1957-ig) tartana, hogy a zsidók – évi 60 000-es bevándorlási ütemmel számolva – elérnék a paritást az arabokkal, évi 50 000 bevándorló mellett 1960-ig, 40 000 mellett 1964-ig, és 30 000 mellett 1970-ig. Ha valamilyen 30 000 alatti zsidó bevándorlási rátával számolunk, akkor a zsidó népesség sohasem zárkozhat fel az arabokhoz.

GAZDASÁGI BEFOGADÓKÉPESSÉG

Továbbra is támogatjuk azt az 1922-es Politikai Statútumban lefektetett alapelvet, hogy a bevándorlás mértékének „nem szabad túllépnie az országnak a bevándorlók érkezésekor meglévő gazdasági befogadóképességét”.

Figyelembe véve azonban, hogy milyen alapvető jelentősége van ennek az alapelvnek, úgy véljük, hogy változásnak kell végbe mennie abban, ahogy a politika irányítói meghatározzák ennek a befogadóképességnek a mértékét. Ez a kívánatos változás három fő elemből állna.

Bevándorlási Bizottság

Először is, egy speciális testületet, Bevándorlási Bizottságot kellene felállítani, amely meghatározná az ország gazdasági befogadóképességét. Ez a testület a mandatárius hatóság (vagy az ENSZ által megbízott adminisztratív hatóság), a Zsidó Ügynökség és az Arab Líga képviselőiből állana.

Zsidó gazdasági eredmények

Másodszor: számításba kell vennünk nemcsak a gazdasági, pénzügyi, mezőgazdasági és más szakértők nézeteit, hanem azokat a számokban nem mérhető tényezőket is, amelyek lehetővé tették, hogy a zsidók

megnöveljék az ország gazdasági befogadóképességét, messze túl azon, amit a szakértők lehetségesnek véltek. Amikor Sir Herbert Samuel 1920–25-ben főmegbízott volt, akkor az volt az elfogadott nézet, hogy Palesztina a mezőgazdasággal mint gazdasági főágazattal nem tarthat el többet 3 000 000 embernél. 805 000 lakos élt itt 1924-ben, akik közül 628 000-en voltak a muszlimok. De ma Lord Samuel, a Lordok Házában a minap elmondott beszédében, amelynek általános tendenciájával egyetértünk, említést tett annak lehetőségéről, hogy egy nemzedéken belül 4,5 millióra növekedhet az ország népessége. Az a meggyőződésünk, hogy Palesztina a valaha lehetségesnek gondoltnál sokkal nagyobb népességet képes gazdaságilag befogadni, ami elsődlegesen annak tulajdonítható, hogy a zsidók – lelkesedésükkel, tudományukkal és áldozatkészségükkel – már megmutatták, milyen lehetőségek rejlenek az országépítésben. Ezeket az eredményeket aligha érhetne volna el bármelyik másik nép, egyszerűen azért, mert nem ismerünk más népet, amelyben annyi lelkesedés és szeretet s ugyanolyan elhatározás lenne arra, hogy kibontakoztassa a Palesztinában rejlő lehetőségeket, kibontakoztassa azért, hogy befogadjon fivéreiket és nővéreiket, saját hontalan népét. Ezenfelül, úgy gondoljuk, hogy a zsidók nem érheték volna el mindezt sehol máshol. Ezek olyan tényezők, amelyekkel számolnunk kell, amikor meghatározzuk az ország gazdasági befogadóképességét.

Fejlesztési terv

Harmadszor: módszeres erőfeszítéseknek kell történniük, és nem csak a zsidók részéről, hogy kibontakoztassuk az ország gazdasági lehetőségeit. Sok szó esett a közéletben egy, az egész ország és összes lakosai javát szolgáló Fejlesztési Tervről. Hogy ez valósággá válhasson, javasoljuk egy Országfejlesztési Bizottság felállítását, amely mint az előzőkben említett testület (a Bevándorlási Bizottság), a mandatárius hatóság (vagy a Megbízottak Tanácsa) és a Zsidó Ügynökség, valamint az Arab Liga küldötteiből állana.

A Fejlesztési Tervet egy alacsony kamatra felvett kölcsönből lehetne finanszírozni. Feltéve, hogy politikailag béke van nálunk, a kölcsönvonzó gondolat lehetne a kölcsönző országokban, különösen az Egyesült Államokban kihasználatlanul heverő hatalmas felhalmozott tőkék tulajdonosai számára.

Ennek a két – a zsidóság és az arabok képviselőit egyaránt magába foglaló –, alapvető problémákkal foglalkozó testületnek – a bevándor-

lási és a fejlesztési bizottságnak – a terve példázza, mit is értünk azon, amikor azt mondjuk: a politika célja a zsidó–arab együttműködés kell, hogy legyen.

HA ELÉRTÜK A PARITÁST

A továbbiakban, ha és amennyiben eljutottunk a paritásig, a két népnek az akkor létező törvényhozásban felül kell vizsgálnia a bevándorlás kérdését, és hogy bátorítsák-e (a természetes szaporulatban a két nép közötti különbséget ellensúlyozó bevándorláson túl) a további zsidó bevándorlást, ha ebben a zsidók és az arabok meg tudnak egyezni. Ez azt jelentené, hogy az a kérdés: bevándorolhatnak-e a zsidók Palesztinába azután is, hogy a két nép nagyjából egyforma létszámban él majd ott, attól függ: megtalálja-e a két nép a béke és a megértés útját.

BEVÁNDORLÁS: HARMADIK IDŐSZAK

A továbbiakban azt javasoljuk, hogy ha és amikor létrejön a két-nemzetiségű Palesztina egysége a szomszéd országokkal, a nagyobb létszámú zsidó bevándorlás kérdését újra kellene tárgyalni, mind a palesztinai törvényhozásban, mind pedig ennek a majdani államszövetségnek a Szövetségi Tanácsában. Ha az arabok átfogóbb politikai háttérre támaszkodhatnak a többi arab országgal való államszövetség létrejötte révén, akkor a palesztinai araboknak nem kell többé félniük attól, hogy a zsidók „maguk alá gyűrik” őket. Az a kérdés, hogy melyik nép van többségben és melyik kisebbségben Palesztinában, elveszítené jelenlegi életét, s a palesztinai arabok megengedhetnék maguknak, hogy nagyobb liberalizmussal nézzék a zsidó bevándorlás kérdését. Mi több, arra az időre gyakorlati politikai kérdéssé válhat zsidó telepések beengedése az államszövetség más országaiba is, anélkül persze, hogy kiterjesztenék a zsidó nemzeti otthon határait. Arab államférfiak hasonló nézeteket juttattak kifejezésre nem egy alkalommal. A zsidók bizonyosan nagy szolgálatot tehetnének az araboknak azzal, ha segítenék az államszövetség elmaradott részeinek fejlődését.

FÖLD

Ez alapvető kérdés mind a zsidók, mind az arabok számára. A zsidók számára a termőföldhöz való visszatérés lényegbevágó ahhoz, hogy

ez az elvárosiasodott nép visszakapja a normális, egészséges életmódot. A földnek közvetlen jelentősége van abban a vonatkozásban is, hogy új telepeket lehessen alapítani, amelyek befogadhatnák az új bevándorlókat. Az arabok számára azért fontos a föld, hogy biztosítva legyen alapvető gazdasági ágazatuk – a mezőgazdaság – működése. Bármilyen nézőpontból is vizsgáljuk a kérdést, azt gondoljuk, hogy egy progresszív jellegű földreform lényegbevágó. Minden szempontból indokolt lenne, hogy a zsidók és az arabok együttműködjenek ennek érdekében.

Feltételezzük, hogy ha választ találunk a bevándorlás kérdésére, elkerülhetetlenül sor kerül a földkérdés megoldására is. Ez nagymértékben összefügg azzal a Fejlesztési Tervvel, amelyről imént szóltunk.

Tagjaink egyike, Mr. M. Smilansky, aki több mint ötven éve él ebben az országban, és hosszú ideig a Farmerszövetség feje volt, kész tanúskodni önök előtt a földprobléma kérdésében.

Miután megvitattuk a bevándorlás kérdését, amely a legközelebb fekszik a zsidók szívéhez, most elérkeztünk az önkormányzat kérdéséhez, amely a legfontosabb az arabok számára. Ez az a két fő tényező, amelyet egymással szemben mérlegelni kell.

III.

KÉT BEJELENTÉS

Hogy előkészítsük ehhez a talajt, véleményünk szerint szükséges két egyidejű bejelentést tenni az országos politika céljait illetően. Az egyik a másik nélkül nem elégséges.

Az egyik bejelentés ez lenne: Nem lesz zsidó állam, nem lesz arab állam, kétnemzetiségű Palesztina lesz, közös ország két egyenrangú népnek, a lehető legnagyobb mértékű önkormányzattal.

A második pedig: 100 000 hontalan zsidó személyt azonnal, késlekedés nélkül beengednek az országba, és a politika célja a két nép számszerű, valamint politikai egyenlősége lesz.

AZ ARABOK ÁLLÍTÁSA

Az arabok azt mondják, hogy „a zsidó nemzeti otthon létezése, bármekkora is legyen a mérete, elzárja az utat az elől, hogy Palesztina arabjai elérjék ugyanazt a nemzeti státust, mint amelyet Ázsia összes

többi arabjai elértek vagy hamarosan elérnek.” [...] Ez így is van. S azt kérdezik az arabok: vajon ők nem éppolyan alkalmasak-e az önkormányzatra, mint más országok arabjai. Ugyanúgy alkalmasak.

ARAB ENGEDMÉNYEK

Am Palesztina egész története azt mutatja, hogy ez az ország nem egyetlen nemzetnek biztosított állami függetlenségre teremtett. Ez elkerülhetetlen tény, amelyet senki sem hagyhat figyelmen kívül. Habár az araboknak nem lehet egységes, nemzeti, független Arab Palesztinájuk, élvezhetik a függetlenséget egy két-nemzetiségű Palesztinában, zsidó polgártársaikkal együtt. Ez lehetővé fogja tenni nekik a nemzeti függetlenség maximumát. Amit a kétnemzetiségű állam elvesz tőlük, az a szuverén, független állam Palesztinában. Vannak más arab államok, amelyek szuverén, független államisággal rendelkeznek. De mi azt állítjuk, hogy a kicsiny Palesztina szuverén, független államisága, legyen ez zsidó államiság vagy arab államiság, megkérdőjelezhető érték ebben a háború utáni világban, ahol még a nagy államok is fel kell adjanak valamennyit saját szuverenitásukból, és a nemzetek fölötti egységet kell keressék, hogy a világ ne pusztuljon el újabb és újabb nemzetközi konfliktusokban. Azt állítjuk, hogy a Szentföldön a kétnemzetiségű Palesztina eszménye legalább olyan inspiráló, mint egy arab szuverenitású vagy egy zsidó szuverenitású Palesztináé.

ZSIDÓ ENGEDMÉNYEK

Másfelől a binacionális Palesztina eszméje megfosztaná a zsidókat is egyetlen esélyüktől az önálló zsidó államra. De ez a kétnemzetiségű Palesztina lenne az egyetlen állam a világon, ahol egyike lennének az államalkotó nemzeteknek, a másikkal egyenlő nemzet a politikai közösségen belül, nem pedig kisebbség, mint bárhol másutt. Ha nincs zsidó állam, az megnehezítené a zsidó népnek, hogy közvetlenül hozzáférjen mindahhoz, amit az ENSZ biztosít az egyes nemzeteknek.

Hogy kárpótolják őket ezért, valamilyen jogi formát kell találni, amely elismert helyet ad a zsidó népnek az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

Mindazonáltal az engedmények, amelyeket a zsidóknak tenniük kellene ezekben a kérdésekben, messzebbre menők lennének, mint azok, amelyeket a palesztinai araboknak kellene tenniük. De a kemény

tény, amellyel mindkét félnek szembe kell néznie a jelen helyzetben, az, hogy ez nem zsidó ország, nem is arab ország, ez a Szentföld, [amely] kétnemzetiségű ország, és ezeknek a tényeknek a fényében kell megközelítenünk a problémákat.

A KÉTNEMZETISÉGŰ PALESZTINA ELŐNYEI

Mielőtt hozzálátnánk a kétnemzetiségű Palesztinára vonatkozó javaslataink felvázolásához, szeretnénk rámutatni: milyen előnyei vannak a paritásra alapozott, kétnemzetiségű államnak egy olyan országban, amelyben két nemzetiség él.

A kisebbségjogi garanciák kudarca

1. A Versailles-i Békeszerződés által a kisebbségek jogaira nyújtott garanciák kudarca bizonyítja, hogy egy kétnemzetiségű államban a kisebbség jogainak egyetlen biztosítéka az, ha egyenrangú státusa van a többségi népcsoporttal. Nincs kilátás a nemzetek közötti békére olyan országban, ahol van egy uralkodó helyzetben lévő nép és egy alárendelt nép. Az egyetlen politikai nemzeten alapuló nemzetállam megfelelő politikai forma olyan országban, ahol csak egyetlen jogilag elismert nemzet van, mint például az Egyesült Államokban. De az olyan országokban, ahol egynél több elismert nemzet van, márpedig számos ilyen van Európában és Ázsiában, mindig keserű indulatok keletkeznek a kisebbségben, mivel a közszolgálati állások, a katonaság, a gazdasági kulcspozíciók, a külügyek a többségi nemzet uralkodó osztályának kezében vannak. Soknemzetiségű országban a paritásos elosztás az egyedüli igazságos viszony a népek között.

Svájc

2. A multinacionális állam hatékony módszer arra, hogy teljes védelmet biztosítsunk a nemzeti nyelveknek, kultúráknak és minden nemzetiség intézményeinek. Hogy lehetséges a teljes kulturális autonómiát biztosítani együtt a multinacionális politikai államnak való teljes lojalitással, azt több mint száz év óta bizonyítja Svájc története. A svájciakat megosztja a nyelv, a vallás és a kultúra; és a nyelvi és vallási csoportok nem is esnek egybe a különböző kantonokban. Mégis mindezek a különbözőségek nem akadályozzák az ország politikai egységét. Ez a demokrácia egy új formája, amely éppoly

fontos a többnemzetiségű országoknak, amilyen fontos a demokrácia megszokott formája az etnikailag egységeseknek. A svájci példa a lehető legrelevánsabb Palesztina számára, habár természetesen sok különbség van a két ország helyzete között.

Más soknemzetiségű országok

A Szovjetunió újabb példája a multinacionális államnak. Az új jugoszláv állam is kísérlet a soknemzetiségű föderalizmusra. Seton-Watson professzor felvázolt egy, a két nemzetiség elvén alapuló megoldást az évszázadok óta megoldatlan erdélyi kérdésre. A román uralmat, a magyar uralmat és a kettéosztást egyaránt kipróbálták már Erdélyben – egyik sem vált be.

A kétnemzetiségű állam magasrendűbb eszmény

3. A multinacionális állam többféle értelemben is magasabb rendű, korszerűbb és reményteljesebb gondolat, mint a szuverén, egységes nemzetállam. A régi út: az, hogy valamely különböző nemzetiségekből álló országban van egy többségi és egy kisebbségi nemzet, reakciós megoldás. A haladó felfogás a többnemzetiségű állam a népek közötti paritás alapján. A béke felé vezető utat a mai és a holnap világlában is a föderáció, a szövetség jelenti. Felosztani a világot kicsiny, szuverén nemzeti egységekre, nem hozta meg azt a sikert, amelyet a nemzeti önrendelkezés szószólói reméltek tőle az első világháború végén. [...] Azok a nemzetek, amelyeket a végzet vagy a történelem ugyanabba az országba sodort, évszázadokon át harcoltak egymással az uralomért. A többség mindig megpróbálta etnikailag homogénné tenni az államot, azáltal, hogy elnyomta a kisebbségi nemzeteket. A nemzetiségek paritásán alapuló, szövetségi, többnemzetiségű állam a legreményteljesebb út a felé, hogy az egyes nemzetek megőrizzék nemzeti identitásukat, ám mégis összeolvadjanak egy átfogóbb politikai keretben. Ennek az eredménye az lesz, hogy elkülönült nemzetiségek léteznek, egyetlen állampolgársággal. Egy ilyen állam nemes cél, és a soknemzetiségű országok ifjúságát meg lehet tanítani, hogy lelkesedésüket és energiáikat ennek az ideálnak szenteljék. Ez a modern kor kihívása a többnemzetiségű államot alkotó népek intelligenciájával és erkölcsi minőségével szemben.

ÖNKORMÁNYZAT

Ezzel a kérdéssel – miként a bevándorlással – úgy foglalkozunk, hogy a megoldást szakaszokra bontjuk.

ELSŐ IDŐSZAK: ÖNKORMÁNYZAT A MANDÁTUM ALATT

A mandátum átmeneti időszaka alatt, azaz addig az időpontig, amíg Palesztina ENSZ gyámsági területté nem válik, ⁶ a mandatárius hatalomnak (Nagy-Britanniának) lépéseket kell tennie, hogy az eddigiénél nagyobb mértékű önkormányzatot intézményesítsen. Ennek a célnak az elérése érdekében két ideiglenes, *ad hoc* javaslatot kívánunk tenni:

(a) Zsidók és arabok egyenlő számban való kinevezése a kormányzat végrehajtó tanácsába, illetve a titkárságba, mint az egyes kormányhivatalok vezetőit, s mint megfelelő kerületi biztosokat.

(b) Azonos számú zsidóból és arabból álló konzultatív testület kinevezése. A főmegbízott elnökként működhetne, s ő hozhatna ez elé a testület elé olyan ügyeket, amelyekről a nagyközönséget tájékoztatni kívánja, s amelyekről azt kívánja, hogy a tanács véleményét nyilvánítsa. A konzultatív testületnek nem lenne törvényhozó vagy végrehajtó funkciója.

MÁSODIK IDŐSZAK: GYÁMSÁGI RENDSZER

(a) Amellett vagyunk, hogy Palesztinát az angol hatóságok engedjék át az ENSZ gyámsága alá.

REGIONÁLIS GYÁMSÁG

(b) Támogatjuk egy Regionális Gyámsági Tanács felállítását Palesztina számára, amely a kormányzó hatóságok, a Zsidó Ügynökség és az Arab Liga képviselőiből állna. A kormányzó hatóság az egyik keresztény nagyhatalom lenne, [vagyis] nyilvánvalóan Nagy-Britannia mint a keresztény világ képviselője. A keresztény világ mélységes érdekeltségét a Szentföldön nem szabad lebecsülni. A Zsidó Ügynökség képviseli a zsidó világot a Palesztinát érintő kérdésekben. Az Arab Liga látja el a különböző arab országok képviseletét, amelyek legnagyobb részt muszlimok, s mindegyiküket érinti Palesztina sorsa.

(c) Azt javasoljuk, hogy a fentebb említett Bevándorlási Bizottság és a Fejlesztési Bizottság elsődlegesen a Regionális Megbízotti Testületnek legyenek felelősek.

ALKOTMÁNY

(a) A kétnemzetiségű Palesztina alkotmányos alaptörvénye első vázlatának kidolgozását egy speciális testületre kellene bízni, amelyben egyebek között a Zsidó Ügynökség és az Arab Liga lennének képviselve, és amely elsődlegesen a Regionális Gyámsági Tanácsnak lenne felelős. Ez az Alkotmánytervezet-bizottság irányelveket kapna az ENSZ-től; a fő irányvonal az arab–zsidó együttműködés szükségessége lenne, minden területen egy, a két nép megegyező arányán alapuló, kétnemzetiségű Palesztinában. Az alkotmánytervezeti bizottságnak biztosítania kellene a kompetens szakértők segítségét, különösen a sikeresen működő, többnemzetiségű államok részéről.

(b) Az ily módon kidolgozott alkotmánytervezetet bemutatnák egy Alkotmányozó Gyűlésnek, amelyben a zsidók és az arabok egyenlő arányban lennének képviselve, abban a reményben, hogy tisztázó tárgyalások, nyílt vita, engedmények nyújtása és nyérése révén létrejön egy mindkét fél által elfogadott alkotmány. Abban az esetben, ha nem jön létre ilyen elfogadott alkotmányterv, az alkotmány kérdése döntés céljából az ENSZ gyámsági tanácsa elé lenne utalva, s mind a Zsidó Ügynökséget, mind az Arab Ligát meghívnák, hogy vegyenek részt a Gyámsági Tanács előtt lefolytatandó vitában.

(c) Az Alkotmány – egyebek mellett – magába foglal majd egy „Jognyilatkozatot”, amely szavatolja a vallási, oktatási, gazdasági és a nemzetiségi jogok gyakorlására vonatkozó szabadságjogot Palesztina minden lakosának mint egyéneknek, valamint a nemzeti közösségeknek és a vallási szervezeteknek is.

KORMÁNYSZERVEK

A. Szövetségi végrehajtó szerv

Államfő

(a) Az államfőt az ENSZ nevezné ki, ha lehetséges, a palesztinai törvényhozás jelöltjei közül. Hivatali terminusa négy év lenne, s újraválasztható lenne.

(b) Funkciói ezek lennének:

1. Elnökölni a törvényhozásban.
2. Leadni a döntő szavazatot, ha két álláspont között „döntetlen” alakul ki.
3. A Törvényhozás egyetértésével kinevezni a Központi Kormányzat minisztériumainak vezetőit (*Szövetségi Kormányzat*)
4. Elnökölni a Szövetségi Végrehajtó Tanácsban, amely bizonyos meghatározott minisztériumok fejeiből állna (*Szövetségi Végrehajtó Tanács*).

B. Szövetségi Törvényhozás

(a) A Törvényhozást demokratikusan kell megválasztani.

(b) Az ország felosztandó bizonyos számú körzetre (kantonokra vagy megyékre).

Ezeknek a körzeteknek egy része főleg arab, mások főleg zsidó lakosságú lesz, egyesek pedig keverték. Bizonyos körzetekben, mint Názáret és Betlehem, a keresztény arabok a népesség jelentős részét alkotják. A törvényhozó testület egyenlő számú zsidóból és arabból állna.

Előnyben részesítenénk, hogy a képviselők földrajzi körzetek, nem pedig (zsidó és arab) községek szerint kerüljenek megválasztásra. A regionális patriotizmus erősen kifejlett Palesztina egyes részein. A községek alapján való képviselőválasztás nehézségei nyilvánvalók például Indiában. A körzetek szerinti választásoknak megvan az az előnyük, hogy: 1. nagyobb jelentőséget kapnak a helyi testületek, ami általánosságban kívánatos; 2. a zsidók és az arabok kevert körzetekben laknak, ami lehetővé teszi, hogy mindkét közösség tagjaira szavazhassanak. Általánosságban feltételezzük, hogy „a létfontosságú kérdésekben a zsidók és az arabok egy része együtt fog szavazni” (Royal Commission). Ez azt jelenti, hogy a nemzeti külön érdekek nem határoznának meg minden helyzetet. A gazdasági érdekek, a társadalombiztosítás, az életszínvonal, a mezőgazdaság, az ipar, a munka, a kereskedelem [...] és más tényezők „összehoznák” a zsidók és az arabok egy részét.

(c) A Törvényhozásnak egy Szövetségi Törvényhozó Testület normális funkciói jutnának, beleértve a költségvetés jóváhagyását.

(d) Amennyiben valamely kérdésben döntetlen helyzet alakulna ki, az államfő szavazata döntene.

C. *Helyi körzetek (kantonok, megyék), beleértve az önkormányzatokat*

Ezek széleskörű autonómiával rendelkeznének [a svájci közjogi minta alapján].

[...]

D. *Nemzeti közösségek*

(a) A binacionális Palesztinában két adóztatási joggal rendelkező Nemzeti Közösség és azok képvisellete létezne: a Zsidó Nemzeti Tanács és az Arab Nemzeti Tanács. [Működésük] gyakorlati területe a kulturális szféra lenne.

(b) Másfelől a Nemzeti Tanácsoknak lenne egy Közös Bizottságuk, azzal a céllal, hogy megfelelő utakat és eszközöket találjanak arra, hogy mindkét népet megismertessék a másik kultúrájával.

(c) A közszolgálatban álló személyeknek, egészen a legalsó szintekig, mindkét nyelvet ismerniük kellene. Ezt, mint az utolsó húsz esztendő tapasztalatai mutatják, nem túl nehéz elérni.

E. *A központi vallási testületek*

A Központi Vallási Testületeknek elismert jogszolgáltatási funkciói lennének a személyi státusz, a házasságkötés és a vallás kérdéseiben [...]

A fentiekben nem törekedtünk többre, mint bizonyos vonatkozásokban vázlatos elképzelést nyújtani a jövő Palesztina politikai struktúrájáról.

V.

AZ AUTONÓM, KÉT NEMZETISÉGŰ PALESZTINA UNIÓJA A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKKAL

Erre fentebb már utaltunk. Az uniót egyaránt megkövetelik a történelmi, földrajzi, gazdasági és politikai megfontolások.

A jelen nyilatkozat keretein túlmenően eme szövetség lehetséges politikai szerkezetének megvitatása.

HA AZ EGYIK VAGY A MÁSIK FÉL VISSZAUTASITANÁ A TERVET

Felmerül a kérdés: mi lenne az álláspontunk, ha az egyik vagy a másik nép elutasítaná az együttműködést az általunk javasolt terv kivitelezésében.

Válaszunk az, hogy mindkét nép végül is együtt fog működni a másikkal, egyszerűen nincs más út számukra – *amennyiben a politika a maga fő céljává teszi a zsidó–arab együttműködést egy kétnemzetiségű Palesztinában.*

JAVASLATOK A TÖRVÉNYHOZÓ TESTÜLET ÖSSZEÁLLÍTÁSÁRA

A Törvényhozó Tanács összeállítására az angol kormányzat által tett javaslatok története nagyon tanulságos ebben a vonatkozásban.

Az 1922–23-as ajánlatot a zsidók elfogadták, az arabok jelentős csoportjai viszont elvetették. Ezért a mandatárius hatóság felfüggesztette a javaslat megvalósítását.

Az 1930-as ajánlatot a következő nyilatkozat kísérte a brit kormány részéről:

„Őfelsége kormánya egészen világossá kívánja tenni, hogy miközben mélységesen sajnálná, ha a népesség bármelyik része megpróbálná megakadályozni döntésének megvalósítását, minden lehetséges lépést megtenne azért, hogy megghiúsítsa az ilyen kísérleteket, mert Őfelsége kormánya úgy látja, hogy az ország egész népének érdekében áll, hogy a most javasolt további lépések ne szenvedjenek újabb halasztást.”

Az 1935-ös ajánlást hasonló nyilatkozat kísérte, de nem hajtották végre. A zsidók visszautasították, az arabok pedig félig visszautasították, félig elfogadták, mert meg akarták várni, mit fognak tenni a zsidók.

JERUZSÁLEM ÖNKORMÁNYZATA

Az utolsó évben a mandatárius kormányzat érdekes és konstruktív javaslatot tette arra, hogyan lehetne a három érdekelt fél egyenlő részese-dését biztosítva megalkotni a jeruzsálemi helyi önkormányzat politikai

szervezetét. A zsidók elfogadták, az arabok elutasították az elgondolást. További próbálkozás nélkül a javaslat rögtön holt betűvé vált.

EGYIK NÉP SEM MARADHAT KI

Mi azt valljuk, hogy amennyiben ezeknek a javaslatoknak bármelyikét őszintén és kellő hatékonysággal keresztülvinnék, a kívül maradó oldal végül elfogadná őket. Az élet kényszere túl erős lenne, saját népük ragaszkodása a rendezéshez túlságosan kényszerítő ahhoz, hogy hosszabb ideig igazolja távolmaradásukat a létrejött közös szervektől. A palesztinai rendezés tétje, az egyén és a közösség jóléte túl fontos lenne ahhoz, hogy bármelyik felelős testület sokáig fenntartsa a maga ellenkezését a rendezéssel szemben.

Ha egy Regionális Gyámsági Testület létrejönne, ha a Zsidó Ügynökséget és az Arab Ligát meghívnák, hogy ebben a testületben helyet foglaljon, ha a bevándorlás számait, az ország befogadóképességét és fejlesztési lehetőségeit, valamint a jövődöntő alkotmányt megvitátnánk ebben a testületben, ha létrejönne egy Alkotmányozó Nemzetgyűlés, Önkormányzat, Szövetségi Végrehajtószerv, Törvényhozás, Autonóm Körzetek, Nemzeti Tanácsok és egyéb kormányzervek, ha ezek megvalósulnának, akkor egyik oldal sem maradhatna távol tőlük sokáig.

HATÁROZOTT POLITIKA

Amire szükség van, az, hogy a zsidó-arab együttműködést tegyék – valóban és ésszerű módon – a politika alapjává, hogy ezt határozottan kijelentsék és határozottan keresztülvigyék. Meggyőződésünk szerint, az eredmény az lenne, hogy a zsidók és az arabok megtalálnák a közös élet, a barátság és az együttműködés útját egymással, nemcsak Palesztinában, hanem mindenütt a világnak ezen a részén.

VII. A PALESZTINAI MEGOLDÁS

Mekkora áldás lenne az emberiség számára, ha a zsidók és a palesztinai arabok együtt törekednének arra, hogy Szentföldjüket egy virágzó, békés Svájjá tegyék a Kelet és a Nyugat közötti ősi átjáró szívében! A palesztinai probléma „palesztinai megoldására” van szükség. Ez felmérhetetlen politikai és szellemi hatással lenne az egész Közel-Ke-

letre és messze azon túlra is. Egy kétnemzetiségű Palesztina az egész világon a béke világítótornya lehetne.

Jeruzsálem, 1946. márc. 5.

J. L. Magnes
elnök

Fordítói és a szerkesztői jegyzetek

- ¹ Az Ihud a cionista *Biltmore-konferencia* (1942) programjára válaszul alakult meg, amely *Zsidó Államközösség* (*Jewish Commonwealth*) létrehozását sürgette Palesztinában, és a cionista mozgalom versengő irányzatai közül a Ben Gurion vezette, offenzív, etatista szárny fölülkerekedésével járt együtt. Az Ihud előzménye az 1925-ben alapított *Brit Shalom* (*Békeszövetség*) volt, amelyet a zsidók és arabok békés palesztinai együttélését hirdető cionisták hoztak létre, akik – Ahad Ha'am nyomán – a zsidó kulturális élet központját kívánták kialakítani Palesztinában, és ezzel összhangban a két nemzeti közösség egyenjogúságán alapuló, *binacionális* (kétnemzetiségű) államot javasoltak létrehozni. Az Ihud alapítói – Judah Leon Magnesen, az 1946-os írásos nyilatkozat megfogalmazóján kívül – Bartin Buber író, vallásfilozófus, Moshe Smilansky író, Emst Simon vallásfilozófus és Henrietta Szold, a cionista nőmozgalom megalapítója voltak.
- ² A brit kormány (Herbert Samuel palesztinai brit főmegbízott és Winston Churchill gyarmatiügyi államtitkár által megfogalmazott) elvi nyilatkozata a követni kívánt palesztinai politikáról. Lásd: Lugosi Győző (szerk.): *Dokumentumok a Közép-Kelet XX. századi történetéhez*. Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2006, 96–99.
- ³ A Peel-bizottságot 1936 novemberében nevezte ki az angol kormány az elmérgesedett palesztinai kérdés vizsgálatára. A Peel-bizottság 1937 júliusában közzé tett, terjedelmes jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy a mandatárius kormányzás fenntarthatatlan, és az országot fel kell osztani egy – nagyon kicsinyre tervezett – zsidó és egy arab állam között; a Peel-féle tervezetet azonban sem a cionisták, sem az arabok nem fogadták el. A bizottság jelentésének szövegét lásd: Lugosi Győző (szerk.): i. m. 156–178.
- ⁴ Lord Alfred Milner (1854–1925): brit államférfi, az első világháború alatt hadügyi államtitkár, a brit imperializmus lelkes szószólója.
- ⁵ Lásd: Lugosi Gy. (szerk.): 227.
- ⁶ A ENSZ a második világháború után a korábbi népszövetségi mandátumterületek közül sokat átvett gyámsági területként, azzal a céllal, hogy ezeket előkészítse a függetlenségre, a nemzeti önrendelkezésre. Több nemzetközi tényező – köztük az Egyesült Államok is – ezt a megoldást szánta Palesztinának is, ám végül erre nem került sor.

(Fordította: Szalai Miklós)

Eredeti megjelenés: Martin Buber – Judah L. Magnes – Moses Smilansky: *Palestine. A bi-national state*. Ihud (Union) Association of Palestine, New York, August 1946. 5– 28.